

Nový občanský zákoník a zdravotnictví

JUDr. Jan Mach

Změny dotýkající se zdravotnictví

- Nová úprava náhrady škody na zdraví
- Nová úprava náhrady osobnostní újmy
- Nová úprava odškodnění pozůstalých, ale též blízkých toho, kdo utrpěl vážnou újmu
- Nová úprava některých právních vztahů mezi poskytovatelem ZS a pacientem

Obecně k poměru OZ a zákona o ZS

- Zákony nejsou vzájemně sladěny, některá ustanovení si spíše odporují než harmonují
- Dva předpisy stejné právní síly řeší někdy pravidla chování ve stejných situacích rozdílně
- Zákon o ZS by měl být v poměru speciality k novému OZ (prof. Eliáš, dr. Nykodým), někdy je to však spíše naopak
- Nesrovnalosti jsou ale výkladově řešitelné

Náhrada škody podle nového OZ

- Ruší se vyhláška o bodovém ohodnocení bolestného a ztížení společenského uplatnění
- Nově soud zhodnotí veškerá strádání, bolest, ztížení společenského uplatnění, obavu o život a o zdraví, psychickou újmu. Obdobné případy by měly být rozhodovány shodně.
- NS – MKF (Mezinárodní klasifikace funkcí, poškození zdraví dle WHO) jako vodítko

Náhrada osobnostní újmy

- Újma způsobená v rámci způsobení škody na osobnostních právech bude řešena společně se řízením o náhradu škody. Neplatí to ovšem retroaktivně, zahájené věci se dokončí podle právních předpisů z doby kdy byly zahájeny.
- Náhrada nemajetkové újmy nejen pacientovi, ale každému, kdo jeho újmu cítí jako osobní neštěstí. Kritéria nejen na straně poškozeného, ale i na straně škůdce.

Náhrada pozůstalým a blízkým

- Nový OZ opouští dosavadní pevné částky, ale i přesný výčet osob, které na ně mají nárok
- Náhrada za usmrcení náleží blízkým osobám diferencovaně podle vřelosti jejich vztahu
- Totéž při zvlášť závažném ublížení na zdraví – manželu, rodiči, dítěti, jiné blízké osobě peněžitou náhradu vyvažující jejich utrpení.
- Postup patrně podle dosavadní judikatury soudů v řízení na ochranu osobnosti

Škoda způsobená věcí (přístrojem, lékem, nástrojem)

Opouští se princip objektivní odpovědnosti za výsledek! Nikoli však retroaktivně.

Náhrada náleží jen pokud bylo použito věci chybně, byla-li škoda způsobena vadou věci, nebo někdo zanedbal nad věcí náležitý dohled.

Možnost regresu proti výrobcí v případě škody způsobené vadou použité věci

Zástupný souhlas

- Je-li pacient nezpůsobilý rozhodnout, rozhoduje podle § 98/1 OZ příbuzný v pořadí manžel, rodič, jiná osoba blízká, nelze-li je zastihnout, osoba, která osvědčí mimoř. zájem
- Podle § 34/7 ZZS má přednost souhlas osoby určené pacientem dle § 33/1, pak manžel nebo registrovaný partner, rodič, jiný blízký.
- Uplatní se zákon o zdravotních službách!

Zdravotní péče bez souhlasu

- § 99 OZ – Je-li život v nebezpečí, lze ve stavu nouze zakročit i bez informovaného souhlasu
- § 38 ZZS – Bez souhlasu lze poskytovat ZS, včetně hospitalizace nejen při ohrožení života, ale též zdraví, OL a povinné léčby přenosných chorob, ohrožuje-li bezprostředně sebe a okolí nezletilého též při podezření na týrání, zneužívání nebo zanedbávání.
- Uplatní se ZZS, OZ platí jen subsidiárně

Zdravotní péče o nezletilé

- Kritický § 35 ZZS zásadně změněn. Souhlas podle stupně vyspělosti, jinak jeden z rodičů.
- § 100 OZ nesouhlasí-li se zásahem do integrity starší 14 let, byť zákonní zástupci souhlasí, nutný souhlas soudu. Totéž u omezeného ve svéprávnosti. Nesouhlasí-li zákonný zástupce, nutný souhlas soudu.
- Stanovisko ČLK: Lékař není povinen zjišťovat stanovisko druhého rodiče, jen nesouhlas o němž ví respektuje, ovšem s výjimkou neodkladné péče! Tu poskytuje u nezletilého vždy (zákon o ZS)

Informovaný souhlas - poučení

- § 2638-2639 OZ „Poučení“ poněkud odlišné od „Informovaného souhlasu“ dle § 31 ZZS.
- Ustanovení se vzájemně nevylučují, nutno vycházet z obou zákonů.
- § 45/2 h) ZZS – Seznam ZS kde bude pořízen IS písemně stanoví poskytovatel
- § 2642 OZ Povinnost na žádost potvrdit druhé straně písemně k čemu byl souhlas udělen
- Nový OZ rozšiřuje pravidla – nutno respektovat

Informovaný nesouhlas

- § 2642 OZ odmítnutí pacient potvrdí písemně
- § 2649/2 odmítnutí se uvede v záznamech PZS
- § 34/3 ZZS – odmítá-li pacient souhlas, podá se znovu podrobná informace o důsledcích, odmítá-li nadále, vyžádá se revers. Odmítá-li jej podepsat, podepíše svědek.
- Uplatní se ZZS jako speciální úprava.
- Vzor reversu i IS - www.clkcr.cz

Zadržení informací pacientovi

- § 2640 OZ Ohrozil-li by se tím zdravotní stav, lze podat informaci dodatečně. Toto právo PZS nemá, nepotvrdí-li ohrožení další odborník.
- § 32/2 ZZS Právo zadržet informace v zájmu pacienta - potvrzení druhým odborníkem se nevyžaduje, ale uvedeny situace, kdy nelze – ohrožení okolí, informace nutná k léčbě, pacient si výslovně přeje přesné informace.
- Uplatní se pravidla podle obou zákonů

Zdravotnická dokumentace

- Dle OZ poskytovatel uchová jak dlouho to odborná péče vyžaduje. Nahlížení a pořízení kopie umožní bez zbytečného odkladu.
- Dle ZZS dobu uchovávání stanoví vyhláška (vyhláška č. 98/2012 Sb.) a nahlédnutí a kopii ZD umožní poskytovatel do 30 dnů.
- Dle ČLK platí ZZS s tím, že nahlédnutí bez kopie by mělo být umožněno bez zbytečného odkladu

Anatomické pitvy

- § 115-116 OZ Neprojevil-li zemřelý souhlas, platí, že nesouhlasí. Kdo souhlasí, zapíše své stanovisko do rejstříku nebo poskytovateli ZS.
- § 81/5 ZZS – písemný úředně ověřený souhlas pacienta, nebo osoby blízké zemřelému.
- Transplantační zákon č. 285/2002 Sb. – princip presumovaného souhlasu s darováním orgánů

Zásah do integrity – písemný souhlas

- § 96 OZ – Souhlas k zásahu do integrity člověka vyžaduje písemnou formu, má-li být oddělena část těla, která se již neobnoví.
- Písemný souhlas vyžaduje i lékařský pokus na člověku, nebo k zákroku, který zdravotní stav člověka nevyžaduje s výjimkou kosmetických zákroků nezanechávajících trvalé následky

Způsob poučení pacienta

- § 94 OZ Vysvětlení je řádně podáno, lze-li rozumně předpokládat, že druhá strana pochopila způsob a účel zákroku, včetně očekávaných následků i možných nebezpečí pro své zdraví i to, zda připadají v úvahu také jiné postupy. Stejně § 2639 OZ.
- Tedy odpovědi na otázky: Co? Jak? Proč? Důsledky? Rizika? Alternativy?

Povinné varování pacienta

- § 2639 OZ: Musí-li si poskytovatel být vědom, že u ošetřovaného vyvolal představu, že péčí o zdraví dosáhne určitého výsledku, ač ví nebo musí vědět, že výsledku nemusí být dosaženo, je povinen i toto ošetřovanému sdělit.
- Je-li určena písemná forma informování, ať již zákonem, poskytovatelem, nebo pacientem, je třeba, aby toto varování obsahovala

Lege artis

- § 2643 OZ: Poskytovatel postupuje podle smlouvy s péčí řádného odborníka, a to v souladu s pravidly svého oboru. Ošetřovaný sdělí poskytovateli podle svého nejlepšího vědomí potřebné údaje a poskytne mu součinnost nutnou podle rozumného očekávání, aby mohl splnit povinnosti.
- Plně harmonuje s definicí dle § 4/5 ZZS a velmi vhodně ji doplňuje

Děkuji za pozornost

- Upozorňuji na možnost zakoupení nebo objednání publikace „Univerzita medicínského práva“ kolektiv právníků ČLK, Grada 2013
- obchod@grada.cz